

„Службени гласник РС“, бр. 100/2017

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ РАДУЛОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 24465/11)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

3. октобар 2017. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Радуловић против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник,*

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије,*

Fatoş Ağacı, *заменик секретара Одељења.*

После већања на затвореној седници 12. септембра 2017. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог датума:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 24465/11) против Србије коју је Суду поднела према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) српска држављанка, госпођа Љиљана Радуловић („Подноситељка представке”), 16. марта 2011. године.
2. Владу Србије („Влада”) првобитно је заступао њен бивши заступник, госпођа В. Родић, коју је касније заменила садашњи заступник, госпођа Н. Плавшић.
3. Представка је 1. септембра 2015. године упућена Влади.
4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Након разматрања Владине примедбе, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиатељка представке рођена је 1951. године и живи у Бору.
6. Подносиатељка представке била је запослена у банци под називом *Борска банка а.д.* („Дужник”). Изгледа да је у релевантном тренутку дужник претежно био састављен од друштвеног капитала.
7. Трговински суд у Зајечару је 13. фебруара 2004. године отворио стечајни поступак у односу на дужника.
8. Након поднеска подносиатељке с тим у вези, Трговински суд у Зајечару је 8. фебруара 2005. године признао потраживања подносиатељке представке за заостале плате.
9. Неопређеног датума подносиатељки представке исплаћено је 8.533 динара (РСД) на име тог дуга. Остатак дуга није исплаћен до данас.
10. Стечајни поступак је још у току.
11. Подносиатељка представке се 14. децембра 2006. године обратила Трговинском суду у Зајечару ради извршења судске одлуке од 8. фебруара 2005. године, који је признао захтеве подносиатељке представке. Трговински суд у Зајечару је, међутим, одбио надлежност *ratione materiae* и проследио спис предмета Општинском суду у Бору.
12. Општински суд у Бору је 7. маја 2007. године одбио предлог подносиатељке представке за извршење. У образложењу, овај суд је навео да је одлука Трговинског суда од 8. фебруара 2005. године неподесна за извршење.
13. Окружни суд у Зајечару је 23. новембра 2007. године потврдио одлуку првостепеног суда, наводећи да се против дужника води стечајни поступак.
14. Подносиатељка представке је 18. марта 2008. године изјавила уставну жалбу против одлуке Окружног суда у Зајечару.

15. Уставни суд је 4. новембра 2010. године одбацио уставну жалбу подносиоцеке представке. Он је нашао да је подносиоцека представке пропустила да се правилно обрати Уставном суду, пошто је своју жалбу изјавила против „погрешне” одлуке.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

16. Релевантно домаће право које се односи на статус друштвених предузећа, као и стечајне поступке, изнето је у предметима *Р. Качанор и друге против Србије*, бр. 2269/06 и друге, ст. 57–64. и 71–76, 15. јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88–93, 15. октобар 2013. године.

ПРАВО

I. НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ ЧЛАНА 6. СТ. 1. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1

17. Подносиоцека представке притуживала се због пропуста Тужене државе да изврши правоснажну судску одлуку донету у њену корист и због непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Она се позвала на члан 6. ст. 1. и 13. Конвенције и члан 1. Протокола број 1, који у релевантном делу гласе:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.”

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.”

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.”

A. Допуштеност

18. Влада је тврдила да је представка преурађена с обзиром да је стечајни поступак још био у току у датом тренутку. Штавише, према ставу Владе, подносиоцека представка је пропустила да правилно изјави уставну жалбу Уставном суду.

19. Подносиатељка представке није дала никакав коментар у одговору.
20. Суд прво одбацује примедбу Владе која сугерише да су притужбе подносиатељке преурањене. Наиме, Суд је већ разматрао сличне аргументе и доследно их је одбацивао (види, на пример, *ДОО Бројлер Доње Синковце против Србије*, број 48499/08, ст. 45–47, 26. новембар 2013. године). Он не види ниједан разлог да у овом предмету одступи од тог приступа.
21. Даље, према члану 35. став 1. Конвенције, Суд може да се бави неком представком само након што се исцрпе сва домаћа правна средства. Сврха члана 35. је да државама уговорницама пружи прилику да спрече или исправе наводне повреде против њих пре него што му се оне доставе (види, на пример, *Mifsud против Француске* (одлука) [ВВ], број 57220/00, став 15, ЕЦХР 2002-VIII). Обавеза исцрпености домаћих правних лекова захтева од подносиоца представке да нормално користи правна средства која су делотворна, довољна и доступна у вези са његовим притужбама према Конвенцији. Да би било делотворно, правно средство мора бити у стању да непосредно исправи спорно стање (види *Balogh против Мађарске*, број 47940/99, став 30, 20. јул 2004. године).
22. У контексту Србије, Суд је већ утврдио да уставну жалбу треба, у начелу, сматрати делотворним домаћим правним леком у вези са представкама поднетим од 7. августа 2008. године (види *Винчић и други против Србије*, број 44698/06 и друге, став 51, 1. децембар 2009. године).
23. Међутим, у предмету *Милуновић и Чекрлић* (види *Милуновић и Чекрлић против Србије* (одлука), бр. 3716/09 и 38051/09, 17. мај 2011. године), Суд је нашао да се уставна жалба „не може сматрати делотворном” у вези са неизвршењем пресуда донетих у односу на друштвена/државна предузећа пошто би у предметима ове врсте „свеобухватно уставно обештећење, поред утврђивања повреде када је доказана, морало да обухвати накнаду претрпљене и материјалне и нематеријалне штете”. Суд је објаснио да је у више наврата, Уставни суд само утврђивао повреду и досуђивао накнаду претрпљене нематеријалне штете, али није налагао држави да подносиоцу уставне жалбе исплати накнаду материјалне штете, тј. опредељене суме досуђене правоснажним пресудама у питању (исто; прву од ових одлука Уставни суд је донео 16. јула 2009. године).
24. С обзиром на горе наведено, треба разумети да је Суд у предмету *Милуновић и Чекрлић* само потврдио *континуирану неделотворност* уставне жалбе у контексту друштвених предузећа. Према томе, ако се вратимо на предметни случај, небитно је да ли је подносиатељка представке поднела представку Суду два месеца пре него што је донета одлука у предмету *Милуновић и Чекрлић*, пошто је, с обзиром на праксу Уставног суда на коју се у том предмету позива (види став 23. у горњем тексту) уставна жалба већ била неделотворна у релевантном тренутку. Сходно томе, он одбацује примедбу Владе у вези са неисцрпеношћу домаћих правних лекова.
25. Суд даље констатује да се притужбе подносиатељке представке морају прогласити допуштеним пошто нису ни очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције нити недопуштене по било ком другом основу.

Б. Основаност

26. Суд примећује да је подносиатељка представке добила само одређен део износа утврђен правоснажном судском одлуком од 8. фебруара 2005. године. Преостали део ове одлуке остао је неизвршен до данас.

27. Суд је већ утврдио да је држава одговорна јер није извршила правоснажне домаће одлуке донете против субјеката под контролом државе, укључујући и банке, када је стечајни поступак још у току (види *Р. Качапор и остале подносиатељке представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 115–116; *Адамовић против Србије*, број 41703/06, ст. 40–41, 2. октобар 2012. године; *Алишић и други*, цитиране у горњем тексту, ст. 115–117 и *Николић – Крстић против Србије*, број 54195/07, 14. октобар 2014. године).

28. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела ниједну чињеницу, нити уверљив аргумент који би могли да га убеди да у овом предмету донесе другачији закључак. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 у овом предмету.

29. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исто питање према члану 13. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

II. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

30. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.”

А. Штета, трошкови

31. Подносиатељка представке је тражила да се Туженој држави наложи да јој исплати, из сопствених средстава: (i) суме досуђене правоснажном одлуком донетом у њену корист 8. фебруара 2005. године; (ii) 5.000 евра (EUR) на име нематеријалне штете; и (iii) ЕУР 432,80 за трошкове настале пред домаћим судовима и самим Судом.

32. Влада је оспорила ове захтеве.

33. С обзиром на повреде утврђене у овом предмету и сопствену праксу (види *Р. Качапор и друге*, цитирана у горњем тексту, ст. 123–126, и *Црнишанин и други*, цитирана у горњем тексту, став 139.), Суд сматра да се захтеви подносиатељке представке за материјалну штету у вези са исплатом преосталог дуга према одлуци морају прихватити. Влада, према томе, мора исплатити подносиатељки представке суме досуђене правоснажном домаћом пресудом усвојеном 8. фебруара 2005. године, умањене за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези.

34. Суд даље сматра да је подносиатељка представке претрпела одређени нематеријални губитак због повреда Конвенције утврђених у овом предмету. С обзиром на своју праксу

(*Стошић против Србије*, број 64931/10, ст. 66–68, 1. октобар 2013. године), Суд подносиоцима представке досуђује износ од ЕУР 2.000, умањен за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу. Овај износ треба да покрије нематеријалну штету и трошкове.

Б. Затезна камата

35. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку допуштеном;
2. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1;
3. *Утврђује* да нема потребе да посебно разматра притужбу према члану 13. Конвенције;
4. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава треба да плати подносиоцима представке, из сопствених средстава и у року од три месеца, суме досуђене судском одлуком донетом у њену корист 8. фебруара 2005. године, умањене за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези;
 - (б) да Тужена држава треба да плати подносиоцима представке, у истом року, ЕУР 2.000 (две хиљаде евра) умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу, на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити подносиоцима представке, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
5. *Одбија* преостали део захтева подносиоцима представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 3. октобра 2017. године, у складу са правилем 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı

Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova

Председник